

**PAŃSTWOWA
KOMISJA WYBORCZA**

ZKF-780-5/14

WYJAŚNIENIA

dotyczące zasad finansowania kampanii wyborczej
w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego, które będą zarządzane
na dzień 16 listopada 2014 r.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie art. 161 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz.U. Nr 21, poz. 112, Nr 26, poz. 134, Nr 94, poz. 550, Nr 102, poz. 588, Nr 134, poz. 777, Nr 147, poz. 881, Nr 149, poz. 889, Nr 171, poz. 1016 i Nr 217, poz. 1281, z 2012 r. poz. 849, 951 i 1529 oraz z 2014 r. poz. 179 i 180), zwanej dalej „Kodeksem wyborczym”, udziela komitetom wyborczym wyjaśnień dotyczących zasad finansowania kampanii wyborczej w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego, które będą zarządzane na dzień 16 listopada 2014 r.

1. Przepisy prawne dotyczące finansowania komitetów wyborczych.

Zasady prowadzenia gospodarki finansowej przez komitety wyborcze, uczestniczące w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego regulują następujące przepisy:

- 1) Kodeks wyborczy, a w szczególności przepisy:
 - działu I, rozdziału 15 „Finansowanie kampanii wyborczej” – dotyczące zasad pozyskiwania przychodów, dokonywania wydatków i prowadzenia gospodarki finansowej przez komitety wyborcze, odpowiedzialności za zobowiązania majątkowe komitetu oraz obowiązku przedłożenia Państwowej Komisji Wyborczej albo komisarzowi wyborczemu sprawozdania wyborczego komitetu, przyjęcia bądź odrzucenia sprawozdania wyborczego komitetu i konsekwencji tego faktu,
 - art. 378 i 476, określające sposób obliczania limitu wydatków komitetu wyborczego, uczestniczącego w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego,
 - działu IX „Przepisy karne”, w szczególności art. 503-510 oraz art. 514-516;
- 2) ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz.U. z 2011 r. Nr 155, poz. 924), zwana dalej „ustawą o partiach”, a w szczególności:
 - rozdział 4 „Finanse i finansowanie partii politycznych”, dotyczący m.in. źródeł finansowania partii politycznych oraz tworzenia i funkcjonowania Funduszu Wyborczego partii,
 - rozdział 6a zawierający przepisy karne ustawy;
- 3) rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 września 2011 r. w sprawie rejestru zaciągniętych kredytów oraz rejestru wpłat, prowadzonych przez komitety wyborcze (Dz.U. Nr 193, poz. 1144);
- 4) rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 września 2011 r. w sprawie sprawozdania finansowego komitetu wyborczego (Dz.U. Nr 198, poz. 1173) oraz rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2014 r. w sprawie łącznego

- sprawozdania finansowego komitetu wyborczego, który zarejestrował kandydata na wójta, burmistrza albo prezydenta miasta (Dz.U. poz. 280);
 (Ujednolicone teksty wymienionych ustaw i rozporządzeń znajdują się na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej – adres: www.pkw.gov.pl);
- 5) ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2013 r. poz. 330 i 613);
 - 6) rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 15 listopada 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 137, poz. 1539 oraz z 2003 r. Nr 11, poz. 117);

2. Komitety wyborcze

Prawo zgłaszania kandydatów w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego mają komitety wyborcze tworzone przez partie polityczne, i koalicje partii politycznych, stowarzyszenia i organizacje społeczne, zwane dalej „organizacjami”, oraz wyborców.

Uwaga!

Komitet wyborczy czynności prawne, w tym związane z pozyskiwaniem środków finansowych na kampanię wyborczą i ich wydatkowaniem, może podejmować po wydaniu przez Państwową Komisję Wyborczą albo komisarza wyborczego postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o jego utworzeniu.

Prawo do prowadzenia kampanii wyborczej na rzecz kandydatów przysługuje, na zasadzie wyłączności, komitetowi wyborczemu (art. 84 § 1 Kodeksu wyborczego). Oznacza to, że wszelkie czynności związane z pozyskiwaniem środków finansowych, dokonywaniem wydatków na organizowanie spotkań wyborczych i promocją poszczególnych kandydatów w formie plakatów, ulotek, itd., mogą być prowadzone tylko przez komitety wyborcze i wyłącznie w okresie kampanii wyborczej, która rozpoczyna się z dniem ogłoszenia rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów o zarządzeniu wyborów, a kończy się na 24 godziny przed dniem wyborów (art. 104 Kodeksu wyborczego).

Uwaga!

Wszelkie spotkania sprawozdawcze czy informacyjne członków partii, organizacji społecznych, stowarzyszeń, osób pełniących funkcje publiczne lub przedstawicieli komitetów zgłaszających kandydatów w wyborach, organizowane w trakcie kampanii wyborczej, mogą odbywać się tylko pod warunkiem, że nie zawierają żadnych znamion agitacji wyborczej. W przeciwnym razie traktowane są jako element kampanii wyborczej i podlegają regulacjom dotyczącym tej kampanii.

Gospodarkę finansową komitetu prowadzi i ponosi za nią pełną odpowiedzialność pełnomocnik finansowy komitetu wyborczego (art. 127 § 1 Kodeksu wyborczego). Zgodnie z art. 130 § 2 Kodeksu wyborczego bez pisemnej zgody pełnomocnika finansowego nie można zaciągać żadnych zobowiązań finansowych w imieniu i na rzecz komitetu wyborczego.

Uwaga!

Pełnomocnik finansowy może upoważnić inne osoby do podejmowania określonych czynności związanych z dokonywaniem wydatków komitetu

wyborczego w jego pomocniczych strukturach terenowych. Nie zwalnia go to jednak z odpowiedzialności za całokształt gospodarki finansowej komitetu.

Pełnomocnik finansowy ponosi odpowiedzialność karną za naruszenie zakazów i ograniczeń w pozyskiwaniu i wydatkowaniu środków.

Uwaga!

Można być pełnomocnikiem finansowym tylko jednego komitetu wyborczego (art. 127 § 3 Kodeksu wyborczego).

Funkcji pełnomocnika finansowego, w myśl art. 127 ust. 2 Kodeksu wyborczego nie może pełnić:

- 1) pełnomocnik wyborczy — nie dotyczy to jednak komitetu wyborczego wyborców utworzonego jedynie w celu zgłoszenia kandydatów na radnych do rady gminy w gminie niebędącej miastem na prawach powiatu — w takim Komitecie z mocy prawa pełnomocnik wyborczy pełni jednocześnie funkcję pełnomocnika finansowego komitetu;
- 2) funkcjonariusz publiczny w rozumieniu art. 115 § 13 Kodeksu karnego tj.: Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, poseł, senator, radny, poseł do Parlamentu Europejskiego, sędzia, ławnik, prokurator, funkcjonariusz finansowego organu postępowania przygotowawczego lub organu nadrzędnego nad finansowym organem postępowania przygotowawczego, notariusz, komornik, kurator sądowy, syndyk, nadzorca sądowy i zarządca, osoba orzekająca w organach dyscyplinarnych działających na podstawie ustawy, osoba będąca pracownikiem administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe, osoba zajmująca kierownicze stanowisko w innej instytucji państwowej, funkcjonariusz organu powołanego do ochrony bezpieczeństwa publicznego albo funkcjonariusz Służby Więziennej, osoba pełniąca czynną służbę wojskową, pracownik międzynarodowego trybunału karnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe.

Uwaga!

Pełnomocnikiem finansowym może być kandydat na radnego, jak również kandydat na wójta (burmistrza, prezydenta miasta), z wyłączeniem kandydatów, którzy w kończącej się kadencji pełnią funkcję radnego czy wójta.

W razie złożenia rezygnacji przez pełnomocnika finansowego z pełnionej funkcji i powołania nowego pełnomocnika, należy o tym fakcie powiadomić ten sam organ wyborczy, który przyjął zawiadomienie o utworzeniu komitetu, w trybie przepisów o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 86-89 Kodeksu wyborczego).

Zgodnie z art. 130 § 1 Kodeksu wyborczego odpowiedzialność za zobowiązania majątkowe komitetu wyborczego ponosi pełnomocnik finansowy tego komitetu. Odpowiedzialność ta ma charakter nieograniczony i dotyczy całego majątku osobistego pełnomocnika finansowego, a także majątku posiadanego w ramach wspólności majątkowej ze współmałżonkiem.

Zgodnie z art. 130 § 3 Kodeksu wyborczego, w przypadku gdy z majątku pełnomocnika finansowego nie można pokryć roszczeń wobec komitetu wyborczego, odpowiedzialność za zobowiązania majątkowe:

- 1) komitetu wyborczego partii politycznej ponosi partia polityczna, która utworzyła komitet wyborczy;

- 2) koalicyjnego komitetu wyborczego ponoszą solidarnie partie polityczne wchodzące w skład koalicji wyborczej;
- 3) komitetu wyborczego organizacji ponosi organizacja, która utworzyła komitet wyborczy, a w przypadku komitetu wyborczego utworzonego przez stowarzyszenie zwykle — solidarnie członkowie stowarzyszenia;
- 4) komitetu wyborczego wyborców ponoszą solidarnie osoby wchodzące w skład komitetu.

Uwaga!

Odpowiedzialność solidarna polega na tym, że wierzyciel może żądać całości lub części świadczenia od wszystkich zobowiązanych łącznie, od kilku z nich lub od każdego z nich, z osobna. Zasady odpowiedzialności solidarnej określają art. 366-378 Kodeksu cywilnego.

Odpowiedzialność za zobowiązania majątkowe komitetu obejmuje także zobowiązania związane z rozliczeniem korzyści majątkowych przyjętych przez komitet wyborczy z naruszeniem przepisów Kodeksu wyborczego – nie dotyczy to korzyści majątkowych przekazanych dobrowolnie przez komitet wyborczy na rzecz Skarbu Państwa.

Na podstawie art. 109 § 2 Kodeksu wyborczego komitety wyborcze zobowiązane są do umieszczenia na wszystkich materiałach wyborczych wyraźnych oznaczeń, od kogo one pochodzą. Materiałem wyborczym jest każdy, pochodzący od komitetu wyborczego upubliczniony i utrwalony przekaz informacji mający związek z zarządzonymi wyborami. Materiały zawierające takie oznaczenie podlegają ochronie prawnej i są dowodami poniesionych kosztów.

3. Rachunek bankowy komitetu wyborczego.

Komitet wyborczy gromadzi środki finansowe wyłącznie na jednym rachunku bankowym (art. 134 § 1 Kodeksu wyborczego).

Uwaga!

Komitet wyborczy może otworzyć pomocnicze rachunki bankowe dla ułatwienia dokonywania wydatków w strukturach terenowych komitetu. Rachunki te mogą być zasilane wyłącznie przelewami z podstawowego rachunku komitetu wyborczego. Wykluczone jest pozyskiwanie środków bezpośrednio na rachunki pomocnicze.

Podstawą do otwarcia rachunku komitetu wyborczego jest postanowienie właściwego organu wyborczego o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 134 § 1 Kodeksu wyborczego). Z racji pełnionej funkcji otwarcia rachunku bankowego powinien dokonać pełnomocnik finansowy komitetu, który też powinien być dysponentem środków na jego koncie.

Uwaga!

Właścicielem rachunku może być tylko komitet wyborczy, a nie żaden inny podmiot czy osoba fizyczna.

Bank otwierający rachunek może zażądać od pełnomocnika finansowego podania numeru wpisu do rejestru gospodarki narodowej (REGON) oraz numeru identyfikacji podatkowej (NIP), nadanych komitetowi wyborczemu, odpowiednio przez właściwy urząd statystyczny i urząd skarbowy. Dokumenty te wystawiane są na podstawie postanowienia właściwego organu wyborczego o przyjęciu zawiadomienia

o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 134 § 1 Kodeksu wyborczego). Komitet wyborczy partii politycznej może posługiwać się numerem NIP i REGON partii politycznej, która powołała ten komitet.

Umowa rachunku bankowego komitetu, zgodnie z art. 134 § 6 Kodeksu wyborczego powinna zawierać następujące zastrzeżenia:

- o wymaganym ustawą sposobie dokonywania wpłat na rzecz komitetu wyborczego (jedynie czekiem rozrachunkowym, przelewem lub kartą płatniczą),
- o dopuszczalnym źródle pozyskiwania środków finansowych (Fundusz Wyborczy partii – w przypadku komitetów wyborczych partyjnych i koalicyjnych, bądź wpłaty od obywateli polskich – w przypadku komitetów wyborczych organizacji i komitetów wyborczych wyborców),
- o dopuszczalnym maksymalnym terminie dokonywania wpłat tj. do dnia wyborów.

Uwaga!

Umowa rachunku bankowego może zawierać również klauzulę o nieprzyjmowaniu wpłat od osób fizycznych w wysokości przekraczającej dozwolony limit (art. 134 § 2 i 3 Kodeksu wyborczego).

Pełnomocnik finansowy, który nie wprowadza do umowy rachunku bankowego komitetu zastrzeżeń określonych w art. 134 § 6 Kodeksu wyborczego popełnia wykroczenie, określone w art. 505 § 2 tegoż Kodeksu.

Rachunek bankowy komitetu powinien być prowadzony w banku lub oddziale banku (także zagranicznego), znajdujących się na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Uwaga!

Komitet wyborczy nie może otworzyć rachunku w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej (SKOK).

Rachunek komitetu wyborczego należy zlikwidować po zbilansowaniu przychodów i wydatków, rozliczeniu środków wpłaconych z naruszeniem prawa oraz przekazaniu ewentualnej nadwyżki finansowej na rzecz organizacji pożytku publicznego (art. 138 § 2-5 Kodeksu wyborczego).

4. Pozyskiwanie środków finansowych przez komitety wyborcze.

Finansowanie komitetu wyborczego partii politycznej.

Środki finansowe przekazywane komitetowi wyborczemu partii politycznej mogą pochodzić wyłącznie z Funduszu Wyborczego tej partii, tworzonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego). Komitet wyborczy może pozyskiwać środki finansowe tylko z przelewów dokonywanych z rachunku bankowego Funduszu Wyborczego na rachunek komitetu wyborczego.

Finansowanie koalicyjnego komitetu wyborczego.

Środki finansowe przekazywane koalicyjnemu komitetowi wyborczemu mogą pochodzić wyłącznie z funduszy wyborczych partii politycznych wchodzących w skład koalicji wyborczej (art. 132 § 2 Kodeksu wyborczego). Komitet wyborczy może pozyskiwać środki finansowe tylko z przelewów dokonywanych z rachunków bankowych funduszy wyborczych na rachunek komitetu wyborczego.

Finansowanie komitetu wyborczego organizacji.

Środki finansowe komitetu wyborczego organizacji mogą pochodzić wyłącznie z wpłat osób fizycznych oraz z kredytów bankowych zaciągniętych przez komitet wyborczy.

Finansowanie komitetu wyborczego wyborców.

Środki finansowe komitetu wyborczego wyborców mogą pochodzić wyłącznie z wpłat osób fizycznych oraz z kredytów bankowych zaciągniętych przez komitet wyborczy.

Uwaga!

Komitetowi wyborczemu organizacji i komitetowi wyborczemu wyborców mogą być przekazywane środki finansowe jedynie przez obywateli polskich, mających miejsce stałego zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej (art. 132 § 3 pkt 2 Kodeksu wyborczego).

Wpłaty na rzecz komitetu wyborczego organizacji i komitetu wyborczego wyborców nie mogą dokonywać obywatele innych państw, jak również obywatele polscy stale zamieszkujący poza granicami Polski. Pełnomocnik finansowy komitetu powinien sprawdzić, czy osoba dokonująca darowizny na rzecz komitetu jest obywatelem polskim stale zamieszkującym na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i w razie potrzeby uzyskać od tejże osoby pisemne oświadczenie w tej sprawie.

Uwaga!

Łączna suma wpłat od osoby fizycznej na rzecz jednego komitetu wyborczego wyborców nie może przekraczać 15-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę w dniu poprzedzającym dzień ogłoszenia postanowienia o zarządzeniu wyborów (art. 134 § 2 Kodeksu wyborczego), tj. kwoty 25 200,00 zł. Wpłaty na rachunek bankowy komitetu wyborczego można dokonywać jedynie czekiem rozrachunkowym, przelewem lub kartą płatniczą (art. 134 § 5 Kodeksu wyborczego).

Niedozwolone są wpłaty gotówkowe w kasie banku, a także w urzędach pocztowych.

Na cele związane z wyborami komitet wyborczy wyborców może zaciągać kredyty bankowe (art. 132 § 3 pkt 2 Kodeksu wyborczego). Wysokość kredytu nie jest limitowana. Ustawa wprowadza natomiast ograniczenia dotyczące poręczeń takiego kredytu. Poręczycielami kredytu mogą być wyłącznie obywatele polscy mający miejsce stałego zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, a zobowiązanie poręczyciela nie może być wyższe od kwoty 25 200,00 zł, tj. kwoty stanowiącej maksymalną wysokość wpłat na rzecz komitetu dokonanych przez jedną osobę fizyczną.

Uwaga!

Ograniczenie wysokości kwoty poręczenia do 25 200,00 zł dotyczy zarówno osób wchodzących w skład komitetu wyborczego, jak i osób spoza komitetu.

Poręczenie kredytu jest niezbywalne, co oznacza, że zobowiązanie z tego tytułu nie może zostać zbyte na rzecz osób fizycznych, osób prawnych, stowarzyszeń czy organizacji społecznych.

5. Zakazy i ograniczenia dotyczące pozyskiwania środków finansowych przez komitety wyborcze

Przepisy Kodeksu wyborczego wprowadzają następujące zakazy i ograniczenia w finansowaniu komitetów wyborczych:

- 1) komitety wyborcze mogą pozyskiwać środki finansowe jedynie na cele związane z wyborami (art. 129 § 1 Kodeksu wyborczego);
- 2) pozyskiwanie środków finansowych jest dozwolone dopiero od dnia wydania przez właściwy organ wyborczy postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 129 § 2 pkt 1 Kodeksu wyborczego);

Uwaga!

W praktyce, w związku z obowiązkiem gromadzenia środków finansowych komitetu na rachunku bankowym, pozyskiwanie środków finansowych jest możliwe dopiero od dnia otwarcia rachunku bankowego komitetu;

- 3) zabronione jest pozyskiwanie środków po dniu wyborów (art. 129 § 2 pkt 2 Kodeksu wyborczego).

Uwaga!

Jako datę dokonania wpłaty na rachunek bankowy przyjmuje się datę wystawienia polecenia przelewu, a nie datę uznania przez bank wpływu środków na rachunek bankowy.

Po dniu wyborów dopuszczalne jest jedynie przekazywanie przez osoby albo partie polityczne, które utworzyły komitet wyborczy środków na uiszczenie opłat bankowych za prowadzenie i likwidację rachunku. W sytuacji, gdy pozostają nieuregulowane zobowiązania finansowe komitetu, na zaspokojenie których nie wystarczyło środków finansowych zgromadzonych na rachunku bankowym, roszczenia te powinny być pokryte w trybie art. 130 Kodeksu wyborczego przez pełnomocnika finansowego komitetu bez pośrednictwa rachunku bankowego komitetu wyborczego;

- 4) komitetom wyborczym nie wolno przyjmować wartości niepieniężnych (np. darowizn rzeczowych, darmowych usług), z wyjątkiem nieodpłatnych usług polegających na rozpowszechnianiu plakatów i ulotek wyborczych przez osoby fizyczne (art. 132 § 5 Kodeksu wyborczego);

Uwaga!

Usługi inne niż rozpowszechnianie plakatów i ulotek wyborczych przez osoby fizyczne mogą być świadczone na rzecz komitetu wyborczego wyłącznie odpłatnie. Naruszenie zakazu określonego w art. 132 § 5 Kodeksu wyborczego stanowi występki określony w art. 507 Kodeksu wyborczego, zagrożony grzywną od 1 000 zł do 100 000 zł.

- 5) zabronione jest przekazywanie środków finansowych i wartości niepieniężnych przez jeden komitet wyborczy na rzecz innego komitetu wyborczego (art. 131 § 1 Kodeksu wyborczego);
- 6) zabronione jest przeprowadzanie przez komitet wyborczy zbiórek publicznych (art. 131 § 2 Kodeksu wyborczego), dotyczy to również partii politycznej (art. 24 ust. 6 ustawy o partiach).

Uwaga!

Wykluczone jest przekazywanie komitetowi wyborczemu środków finansowych przez:

- podmioty inne niż partie polityczne – komitetom partyjnym i koalicyjnym,
- podmioty niebędące osobami fizycznymi (np. spółki prawa handlowego, stowarzyszenia, państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne, fundacje, partie polityczne itd.) – komitetom wyborczym organizacji i komitetom wyborczym wyborców.

W przypadku stwierdzenia wpływu na rachunek komitetu wpłaty pochodzącej z nieuprawnionego źródła lub dokonanej z naruszeniem przepisów ustawy, komitet wyborczy powinien odmówić przyjęcia darowizny. Odmową jej przyjęcia jest niezwłoczne zwrócenie darczyńcy tych środków i niewliczanie ich do przychodów komitetu. Zgodnie z art. 149 § 3 Kodeksu wyborczego, termin zwrotu środków nie powinien przekraczać 30 dni od daty wpływu tych środków na rachunek komitetu.

Uwaga!

Środki pozyskane z naruszeniem przepisów Kodeksu wyborczego, których komitet nie zwrócił darczyńcy w nieprzekraczalnym 30-dniowym terminie, powinny zostać zaksięgowane na odrębnym subkoncie wpływów nieprawidłowych, z przeznaczeniem ich na rzecz Skarbu Państwa. Środki zgromadzone na tym rachunku nie mogą być wykorzystywane dla celów wyborczych. Podlegają one przypadkowi na rzecz Skarbu Państwa wraz z ewentualnymi odsetkami.

Wszelkie wezwania i informacje pisemne dostarczane przez komitet wyborczy wyborców, mające na celu pozyskiwanie środków na wybory, muszą zawierać informacje o treści przepisów wymienionych w art. 139 Kodeksu wyborczego, tj. o tym, że:

- środki finansowe mogą być wpłacane na rzecz komitetu jedynie przez obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej – art. 132 § 3 Kodeksu wyborczego,
- zakazane jest przekazywanie komitetowi wartości niepieniężnych, z wyjątkiem usług polegających na nieodpłatnym rozpowszechnianiu plakatów i ulotek wyborczych przez osoby fizyczne – art. 132 § 5 Kodeksu wyborczego,
- korzyści majątkowe przyjęte przez komitet z naruszeniem przepisów Kodeksu wyborczego lub ich równowartość podlegają przypadkowi na rzecz Skarbu Państwa – art. 149 § 1 Kodeksu wyborczego,
- naruszenie zasad finansowania komitetu wyborczego, wymienionych w art. 506 Kodeksu wyborczego stanowi występki zagrożony karą grzywny od 1 000 do 100 000 zł – art. 506 Kodeksu wyborczego.

6. Zasady wydatkowania środków i ich dokumentowania.

Komitety wyborcze mogą wydatkować na kampanię wyborczą wyłącznie kwoty ograniczone limitem wydatków (art. 135 § 1 Kodeksu wyborczego).

Limit wydatków ustala się oddzielnie dla każdego komitetu wyborczego poprzez zsumowanie kwot obliczonych według zasad określonych w art. 378 i art. 476 Kodeksu wyborczego. W wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw limit wydatków oblicza się mnożąc kwotę przypadającą na jeden mandat radnego przez liczbę mandatów przypadających na okręg lub okręgi, w których

komitet wyborczy zarejestrował kandydatów (bez względu na liczbę zgłoszonych kandydatów). Kwota przypadająca na jeden mandat radnego wynosi:

- w wyborach do rady gminy w gminach do 40 tys. mieszkańców — 1 000 zł,
- w wyborach do rady gminy w gminach powyżej 40 tys. mieszkańców oraz w wyborach do rad dzielnic miasta stołecznego Warszawy — 1 200 zł,
- w wyborach do rady powiatu — 2 400 zł,
- w wyborach do rady miasta w miastach na prawach powiatu — 3 600 zł,
- w wyborach do sejmiku województwa — 6 000 zł.

Limit wydatków, związanych z prowadzeniem kampanii wyborczej kandydata na wójta w gminach do 500 tys. mieszkańców ustala się, mnożąc liczbę mieszkańców danej gminy przez kwotę 60 groszy, a w gminach powyżej 500 tys. mieszkańców, mnożąc pierwsze 500 tys. przez kwotę 60 groszy, a nadwyżkę ponad 500 tys. przez kwotę 30 groszy.

Uwaga!

Informację o liczbie mieszkańców w poszczególnych gminach ustala komisarz wyborczy według stanu na koniec roku poprzedzającego rok, w którym wybory są przeprowadzane i podaje do publicznej wiadomości w formie komunikatu w dzienniku o zasięgu wojewódzkim, w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia rozporządzenia o zarządzeniu wyborów.

Dla komitetu wyborczego zgłaszającego kandydatów na wójtów, a więc również kandydatów na radnych, obliczone w powyższy sposób limity sumowane są w jeden łączny limit wydatków, który dotyczy całości wydatków komitetu wyborczego.

Uwaga!

Należy podkreślić, że limitem wydatków objęte są tylko wydatki komitetu wyborczego, natomiast przychody komitetu nie są limitowane, w związku z czym zgromadzenie na rachunku bankowym komitetu kwoty wyższej od przysługującego limitu wydatków nie stanowi uchybienia.

Wydatki komitetu wyborczego na agitację wyborczą prowadzoną w formach i na zasadach właściwych dla reklamy, w tym w prasie w rozumieniu przepisów prawa prasowego, nie mogą przekroczyć 80% limitu dla danego komitetu wyborczego ustalonego zgodnie z przepisami Kodeksu wyborczego (art. 136 Kodeksu wyborczego). Za podstawę obliczenia limitu wydatków na reklamę przyjmuje się kwotę limitu wydatków przysługującego temu komitetowi, a nie wydatki faktycznie poniesione przez ten komitet wyborczy.

Komitet wyborczy może wydatkować środki finansowe jedynie na cele związane z wyborami (art. 129 § 1 Kodeksu wyborczego). Do wydatków komitetu wyborczego nie mogą być wliczone środki przekazane na cele charytatywne oraz inne cele społecznie użyteczne, nawet jeżeli były ponoszone w okresie kampanii wyborczej w ramach promocji komitetu wyborczego lub poszczególnych kandydatów. Tego typu wydatki stanowią naruszenie przepisów ustawy.

Wydatkowanie środków jest dozwolone w tym samym początkowym terminie, co ich pozyskiwanie, tj. od dnia wydania przez właściwy organ wyborczy postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 129 § 3 pkt 1 Kodeksu wyborczego).

Zabronione jest wydatkowanie środków przez komitet wyborczy po dniu złożenia sprawozdania finansowego o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetu (art. 129 § 3 pkt 2 Kodeksu wyborczego).

Uwaga!

Komitet wyborczy może po dniu złożenia sprawozdania wydatkować z rachunku bankowego środki na realizację zobowiązań zaciągniętych przed dniem wyborów, a także dokonać wpłaty tytułem przepadku na rzecz Skarbu Państwa środków przyjętych z naruszeniem przepisów Kodeksu.

Komitety wyborcze prowadzą rachunkowość na zasadach określonych w ustawie o rachunkowości oraz w rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie szczegółowych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej – art. 128 Kodeksu wyborczego.

Dokumentami dotyczącymi kosztów i wydatków są:

- rachunki,
- faktury,
- umowy,
- pokwitowania odbioru gotówki do rozliczenia (KW),
- inne dokumenty wystawione na komitet wyborczy.

Uwaga!

Dokumenty finansowo-księgowe wystawione na nazwisko osoby fizycznej (np. na nazwisko kandydata) nie są dowodami kosztów komitetu wyborczego.

Do wydatków lub kosztów komitetów wyborczych zalicza się:

- koszty administracyjne, w tym koszty wynajmu powierzchni biurowej wraz z kosztami energii elektrycznej, koszty telekomunikacyjne, koszt utworzenia i utrzymania strony internetowej komitetu wyborczego,
- wydatki poniesione na usługi obce w związku z korzystaniem ze środków masowego przekazu i nośników plakatów, z podziałem na usługi wykonywane przez dzienniki i czasopisma, radio, telewizję, nośniki plakatów, reklamę w Internecie,
- wydatki poniesione na usługi obce w związku z wykonaniem materiałów wyborczych, w tym prace koncepcyjne, prace projektowe i wytworzenie, z podziałem na plakaty wyborcze, filmy reklamowe i spoty, ulotki i inne wydawnictwa, reklamę w Internecie, inne materiały wyborcze,
- wydatki poniesione na usługi obce w związku z kosztami spotkań wyborczych,
- wydatki poniesione na usługi obce w związku z kosztami podróży i noclegów,
- pozostałe koszty poniesione na usługi obce,
- wynagrodzenia i składki na ubezpieczenia społeczne, w tym z tytułu umów o dzieło i umów zlecenia, niewymienione wyżej,
- pozostałe wydatki.

Komitet wyborczy powinien odrębnie ewidencjonować zobowiązania finansowe, obejmujące równowartość niespłaconych kredytów bankowych oraz nieopłaconych rachunków i faktur wystawionych z tytułu dostaw i usług na rzecz komitetu.

Dowody księgowe dotyczące wydatków (kosztów) powinny spełniać warunki określone w ustawie o rachunkowości, a w szczególności muszą być zatwierdzone przez osobę odpowiadającą za gospodarkę finansową komitetu.

Ewidencja wydatków i zobowiązań finansowych komitetu wyborczego powinna być prowadzona w sposób zapewniający uzyskanie informacji niezbędnych do prawidłowego sporządzenia sprawozdania finansowego.

Komitet wyborczy partii politycznej oraz koalicyjny komitet wyborczy może nieodpłatnie korzystać w czasie kampanii wyborczej z lokali należących do partii politycznych, które utworzyły komitet wyborczy jak również z ich sprzętu biurowego. Komitet wyborczy wyborców może nieodpłatnie korzystać w czasie kampanii wyborczej z lokalu osoby wchodzącej w skład komitetu wyborczego, jak również z jej sprzętu biurowego. Komitet wyborczy organizacji może nieodpłatnie korzystać w czasie kampanii wyborczej z lokalu tej organizacji jak również z jej sprzętu biurowego. Także po zakończeniu kampanii wyborczej komitety mogą korzystać z lokali i sprzętu biurowego tych podmiotów celem wykonania czynności związanych z zakończeniem działalności komitetu w tym sporządzeniem sprawozdania finansowego.

Uwaga!

Zakup materiałów niezbędnych do korzystania ze sprzętu biurowego, jak również opłaty za media w okresie korzystania z lokalu i sprzętu biurowego przez komitet wyborczy powinny być finansowane ze środków komitetu wyborczego oraz wliczone do przysługującego mu limitu wydatków. Ponoszenie tych wydatków przez partię polityczną, organizację bądź osobę fizyczną stanowi niedopuszczalną ustawowo darowiznę niepieniężną na rzecz komitetu wyborczego. Komitet wyborczy powinien zawrzeć z partią polityczną, organizacją bądź osobą wchodzącą w skład komitetu wyborczego umowę użyczenia lokalu lub sprzętu biurowego, która powinna wskazywać, że to komitet wyborczy będzie ponosił koszty zakupu materiałów biurowych oraz ponosił opłaty za media w zakresie niezbędnym do prowadzenia kampanii wyborczej.

Od dnia przyjęcia przez Państwową Komisję Wyborczą zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego do dnia wyborów partia polityczna, która samodzielnie utworzyła komitet wyborczy lub wchodzi w skład koalicji wyborczej nie może prowadzić i finansować agitacji wyborczej na rzecz upowszechniania swoich celów programowych (art. 141 § 2 Kodeksu wyborczego).

Zaciąganie zobowiązań finansowych w imieniu i na rzecz komitetu wyborczego jest możliwe jedynie za pisemną zgodą pełnomocnika finansowego komitetu (art. 130 § 2 Kodeksu wyborczego).

Uwaga!

Pełnomocnik finansowy komitetu ma prawo nie uznać zobowiązań finansowych, które zostały zaciągnięte w imieniu komitetu bez jego pisemnej zgody bądź z przekroczeniem udzielonego upoważnienia do zaciągania zobowiązań w imieniu komitetu.

Komitet wyborczy ma obowiązek, w terminie 7 dni od dnia przyjęcia przez właściwy organ wyborczy zawiadomienia o utworzeniu komitetu powiadomić ten organ wyborczy o adresie strony internetowej komitetu, na której umieszcza się informacje określone w Kodeksie (art. 102 § 1 Kodeksu wyborczego). Obowiązek ten nie dotyczy komitetów wyborczych, które zgłaszają kandydata lub kandydatów wyłącznie do rady gminy lub rady powiatu.

Uwaga!

Państwowa Komisja Wyborcza lub komisarz wyborczy podaje informację o adresach stron internetowych komitetów wyborczych w Biuletynie Informacji Publicznej.

Strona internetowa komitetu powinna być prowadzona, co najmniej do dnia podania przez właściwy organ wyborczy do wiadomości publicznej treści sprawozdania wyborczego komitetu (art. 140 § 3 pkt 1 Kodeksu wyborczego).

Przepisy Kodeksu wyborczego nie regulują szczegółowo kwestii związanych z adresami stron internetowych komitetów. Jednakże ze względu na to, że wyłączność na prowadzenie kampanii wyborczej mają komitety wyborcze (art. 84 § 1 Kodeksu wyborczego), strona ta ma być utworzona i prowadzona przez komitet wyborczy, a jej adres i wszelkie jej elementy powinny wyraźnie wskazywać, iż jest to strona tego właśnie komitetu.

Uwaga!

Komitet wyborczy na czas kampanii wyborczej może wykorzystać na stronę internetową istniejącą już domenę (w tym także domenę należącą do partii politycznej lub organizacji, która utworzyła komitet wyborczy).

Strona komitetu wyborczego musi jednak być oddzielona od głównej strony podmiotu prowadzącego domenę (w postaci np. odrębnego linku) a także musi zawierać wyraźne oznaczenie wskazujące na to, że treści na niej umieszczone pochodzą od komitetu wyborczego. Na stronie (podstronie) komitetu wyborczego nie mogą się znajdować treści niepochodzące od komitetu wyborczego, w tym także pochodzące od podmiotu prowadzącego domenę.

Należy z dysponentem domeny zawrzeć stosowną umowę najmu, dzierżawy czy umowę odpłatnego korzystania przez określony czas z danej domeny.

Uwaga!

W świetle przepisów Kodeksu wyborczego niedopuszczalne jest nieodpłatne użyczenie komitetowi wyborczemu domeny przez jej właściciela (w tym także przez podmiot, który utworzył komitet wyborczy). Komitet wyborczy obowiązany jest do pokrycia kosztów prowadzenia swojej strony (podstrony) internetowej, nie może jednak pokrywać kosztów prowadzenia głównej strony podmiotu prowadzącego domenę, w części na której są umieszczone treści niepochodzące od komitetu.

Koszty związane z prowadzeniem strony internetowej komitetu zalicza się do wydatków komitetu i wykazuje w sprawozdaniu finansowym.

Komitet wyborczy, zgodnie z art. 140 § 1 Kodeksu wyborczego jest obowiązany prowadzić rejestry:

- zaciągniętych kredytów, zawierający nazwę banku udzielającego kredytu i wszystkie istotne warunki jego uzyskania, w szczególności: datę udzielenia kredytu, jego wysokość, oprocentowanie i inne koszty uzyskania, zobowiązania poręczycieli oraz ustalony termin spłaty;
- wpłat o wartości przekraczającej łącznie od jednej osoby fizycznej kwotę minimalnego wynagrodzenia za pracę (tj. kwoty 1 680,00 zł), ze wskazaniem imienia, nazwiska oraz miejscowości zamieszkania takiej osoby.

Uwaga!

Rejestry zaciągniętych kredytów bankowych oraz wpłat, komitet wyborczy jest obowiązany umieszczać na swojej stronie internetowej i aktualizować w taki sposób, aby informacje o kredytach i wpłatach ujawniane były w terminie 7 dni od dnia udzielenia kredytu lub dokonania wpłaty.

Rejestry powinny być umieszczone na stronie internetowej komitetu, co najmniej do dnia podania do wiadomości publicznej przez właściwy organ wyborczy sprawozdania finansowego Komitetu (art. 140 § 3 pkt 1 Kodeksu wyborczego). Sposób prowadzenia rejestrów i ich umieszczania na stronie internetowej komitetu określa rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie rejestru zaciągniętych kredytów oraz rejestru wpłat, prowadzonych przez komitety wyborcze.

7. Sprawozdanie finansowe

Finansowanie kampanii wyborczej jest jawne (art. 125 Kodeksu wyborczego).

Pełnomocnik finansowy komitetu wyborczego ma obowiązek sporządzenia i przedłożenia organowi wyborczemu, który przyjął zawiadomienie o jego utworzeniu sprawozdania o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetu, w tym o uzyskanych kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania – w terminie 3 miesięcy od dnia wyborów (art. 142 § 1 Kodeksu wyborczego).

Uwaga!

Termin przedłożenia sprawozdania finansowego upływa

- *dla komitetów, których kandydaci nie biorą udziału w ponownym głosowaniu*
— *w dniu 16 lutego 2015 r.,*
- *dla komitetów, których kandydaci uczestniczą w ponownym głosowaniu*
— *w dniu 2 marca 2015 r.*

Obowiązek sprawozdawczy dotyczy także komitetów, które uległy rozwiązaniu przed dniem wyborów. Sprawozdanie finansowe przedkładają one w tym samym terminie, co pozostałe komitety.

Uwaga!

Obowiązek sprawozdawczy dotyczy wszystkich komitetów wyborczych, bez względu na to, czy komitet pozyskiwał środki finansowe, zaciągał zobowiązania oraz dokonywał wydatków.

Komitety, które składają sprawozdanie Państwowej Komisji Wyborczej dołączają do niego opinię i raport biegłego rewidenta, którego wybiera Państwowa Komisja Wyborcza spośród kandydatów zgłoszonych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów w liczbie uzgodnionej z Państwową Komisją Wyborczą – art. 142 § 4 Kodeksu wyborczego.

Uwaga!

Opinii biegłego rewidenta i raportu nie sporządza się, jeżeli pełnomocnik finansowy, w terminie 30 dni od dnia wyborów zawiadomi Państwową Komisję Wyborczą, że komitet nie miał przychodów, nie poniósł wydatków ani nie ma zobowiązań finansowych – art. 142 § 3 Kodeksu wyborczego.

Biegły rewident podejmie czynności nie później niż na 30 dni przed upływem ustawowego terminu złożenia sprawozdania.

Uwaga!

Pełnomocnik finansowy komitetu powinien na bieżąco i systematycznie prowadzić ewidencję księgową oraz zorganizować funkcjonowanie komitetu i jego pomocniczych struktur terenowych w sposób, który zapewni zgromadzenie dokumentów niezbędnych do badania przez biegłego.

Pełnomocnik finansowy odpowiada za prawdziwość danych, zawartych w sprawozdaniu finansowym. Sprawozdanie jest dokumentem zbiorczym, sumującym pozyskane środki i poniesione wydatki komitetu wyborczego oraz ewentualne zobowiązania, które nie zostały uregulowane do dnia złożenia sprawozdania.

Uwaga!

Przepisy Kodeksu wyborczego nie dopuszczają możliwości składania sprawozdań cząstkowych sporządzanych w strukturach terenowych przez osoby działające z upoważnienia pełnomocnika finansowego.

Sprawozdanie finansowe sporządza się według wzoru określonego w rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie sprawozdania finansowego komitetu wyborczego (w przypadku komitetów, które zarejestrowały wyłącznie kandydatów na radnych) albo w rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie łącznego sprawozdania finansowego komitetu wyborczego, który zarejestrował kandydata na wójta, burmistrza albo prezydenta miasta (w przypadku komitetów, które zarejestrowały co najmniej jednego kandydata na wójta, burmistrza albo prezydenta miasta).

Okresem rozliczeniowym komitetów wyborczych jest okres od dnia wydania przez właściwy organ wyborczy postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego, do dnia przedłożenia sprawozdania wyborczego.

Uwaga!

Ze względu na charakter dowodowy do sprawozdania powinny być załączone oryginalne dokumenty źródłowe. W szczególności dotyczy to faktur, rachunków i innych dokumentów dotyczących kosztów i wydatków, chyba że nie zostały zapłacone do dnia złożenia sprawozdania. W tym wypadku powinna być załączona uwierzytelniona kserokopia tych dokumentów.

Wśród dokumentów składanych do sprawozdania należy załączyć historię rachunku bankowego komitetu wyborczego, gdyż dokument ten jest niezbędny do weryfikacji podanych w sprawozdaniu danych. Zbiorcze zestawienie sporządzane przez bank powinno obejmować wszystkie operacje dokonane na rachunku od jego otwarcia do zamknięcia.

Zgodnie z art. 143 § 1-3 Kodeksu wyborczego, sprawozdania finansowe komitetów Państwowa Komisja Wyborcza podaje do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej w terminie 30 dni od dnia złożenia sprawozdania a następnie ogłasza w formie zbiorczej w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”; sprawozdania przedłożone komisarzom wyborczym są przez niego udostępniane na wniosek zainteresowanych podmiotów. Należy zatem zwrócić szczególną uwagę na staranność i czytelność zapisów w druku sprawozdania oraz wypełnienie wszystkich jego pozycji.

Uwaga!

Wykazy obejmujące dane osobowe nie są publikowane, dlatego też powinny być sporządzone w formie odrębnego załącznika z oznaczeniem, do którego punktu sprawozdania się odnoszą.

W wypadku stwierdzenia uchybień w wypełnieniu druku sprawozdania bądź nieczytelności jego zapisów właściwy organ wyborczy wezwie pełnomocnika finansowego komitetu w trybie art. 144 § 3 Kodeksu wyborczego, do usunięcia wad sprawozdania.

8. Nadwyżka pozyskanych środków nad poniesionymi wydatkami.

W wyniku rozliczenia kampanii wyborczej komitet wyborczy ustala wstępnie, czy uzyskał nadwyżkę pozyskanych środków na cele kampanii wyborczej nad poniesionymi wydatkami. Ostateczna wysokość nadwyżki, zgodnie z art. 138 § 4 Kodeksu wyborczego, zostanie ustalona po wydaniu przez właściwy organ wyborczy postanowienia o przyjęciu bądź odrzuceniu sprawozdania finansowego, z uwzględnieniem zobowiązań majątkowych, o których mowa w art. 130 § 2 Kodeksu wyborczego.

W przypadku komitetu wyborczego partii politycznej nadwyżkę przekazuje się na Fundusz Wyborczy tej partii (art. 138 § 1 Kodeksu wyborczego).

Dla rozliczenia nadwyżki między partiami politycznymi tworzącymi koalicyjny komitet wyborczy istotne jest, czy w umowie koalicyjnej ustalono proporcje, w jakich ewentualna nadwyżka pozyskanych środków nad poniesionymi wydatkami zostanie podzielona między partie. Jeżeli proporcje te zostały określone w umowie, nadwyżkę należy przekazać na fundusze wyborcze partii, wchodzących w skład koalicji, zgodnie z tymi postanowieniami. W razie braku stosownych postanowień w umowie koalicyjnej, środki przekazuje się na rzecz organizacji pożytku publicznego.

Komitet wyborczy wyborców i komitet wyborczy organizacji przekazuje nadwyżkę pozyskanych środków na rzecz organizacji pożytku publicznego (art. 138 § 3 Kodeksu wyborczego).

Uwaga!

O przekazaniu nadwyżki na rzecz organizacji pożytku publicznego pełnomocnik finansowy komitetu wyborczego zawiadamia organ wyborczy, któremu złożył sprawozdanie finansowe. W zawiadomieniu należy wskazać nazwę organizacji pożytku publicznego, jej adres oraz numer wpisu do KRS. Do zawiadomienia należy dołączyć dowód przelewu środków finansowych z rachunku komitetu wyborczego na rachunek organizacji pożytku publicznego.

Przekazanie nadwyżki następuje, zgodnie z art. 138 § 5 Kodeksu wyborczego, w terminie 14 dni od dnia:

- doręczenia postanowienia o przyjęciu sprawozdania finansowego albo
- bezskutecznego upływu terminu do wniesienia skargi, o której mowa w art. 145 § 1 Kodeksu wyborczego, albo
- uprawomocnienia się orzeczenia wydanego przez właściwy sąd w przedmiocie skargi, o której mowa w art. 145 § 1 Kodeksu wyborczego, albo
- uprawomocnienia się wydanego przez sąd orzeczenia w sprawie przepadku na rzecz Skarbu Państwa korzyści majątkowych przyjętych przez komitet

wyborczy z naruszeniem przepisów Kodeksu – w przypadku, o którym mowa w art. 149 § 5 Kodeksu wyborczego.

9. Finansowanie kampanii wyborczej w okresie między pierwszym a ponownym głosowaniem w wyborach wójtów (burmistrzów, prezydentów miast)

Uwaga!

Kampanię wyborczą przed ponownym głosowaniem w wyborach wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) mogą prowadzić wyłącznie te komitety wyborcze, których kandydaci uczestniczą w tym głosowaniu.

Komitety wyborcze, których kandydaci nie uczestniczą w ponownym głosowaniu nie mogą pozyskiwać środków finansowych po dniu wyborów do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, tj. po 16 listopada 2014 r. Komitety te nie mogą także po tym dniu zaciągać nowych zobowiązań. Do dnia przedłożenia sprawozdania wyborczego mają one jedynie prawo pokrywać zaciągnięte wcześniej zobowiązania oraz wydatkować środki na cele związane z zakończeniem działalności komitetu i sporządzeniem sprawozdania.

Uwaga!

Komitety wyborcze, których kandydaci uczestniczą w ponownym głosowaniu, mogą podjąć ponownie pozyskiwanie środków finansowych dopiero z dniem podania do publicznej wiadomości informacji o konieczności przeprowadzenia tego ponownego głosowania.

Termin przekazywania środków finansowych na rachunek bankowy tych komitetów wyborczych upływa w dniu 30 listopada 2014 r.

Limit wpłat od jednej osoby fizycznej na rzecz jednego komitetu wyborczego, którego kandydaci na wójtów uczestniczą w głosowaniu ponownym, tak jak limit wydatków tego komitetu, nie ulegają zwiększeniu w związku z udziałem tych kandydatów w głosowaniu ponownym.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej: *Stefan J. Jaworski*